

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław TROCIUK

RPO-668208-VII-720.6/11/KC
RPO-672816-VII-720.8.1/11/JJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia *25* sierpnia 2011 r.

Pan
gen. insp. Andrzej Matejuk
Komendant Główny Policji
ul. Puławska 148/150
02-624 Warszawa

szanowny Panie Komendancie

W związku z pełnieniem przeze mnie zadań Krajowego Mechanizmu Prewencji, pracownicy Biura Rzecznika dokonują wizytacji między innymi w policyjnych izbach dziecka (dalej: PID, Izba) oraz pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia jednostek organizacyjnych Policji (dalej: PdOZ).

W trakcie wizytacji wyżej wymienionych jednostek uwagę wizytujących zwróciły m.in. przedłużające się pobyty nieletnich zatrzymanych w PID oraz pozornie zapoznawania osób zatrzymanych z regulaminem pobytu w PdOZ.

Powyższe zagadnienia były przedmiotem pism Dyrektora Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” i wystąpień¹ Rzecznika Praw Obywatelskich skierowanych m.in. do Pana Komendanta oraz Ministra Sprawiedliwości i Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Biorąc pod uwagę odpowiedzi na ww. pisma oraz ustalenia dokonane w trakcie spotkania członków KMP i przedstawicieli Komendy Głównej Policji, które odbyło się dnia 15 lipca 2011 r., zwracam się ponownie o stanowisko i podjęcie działań w przedstawionych poniżej sprawach.

W odniesieniu do problemu pobytów nieletnich w policyjnych izbach dziecka ponad ramy czasowe określone w art. 40 ustawy z dnia 26 października 1982 roku *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 ze zm.) [dalej: u.p.n.] Minister

¹ RPO-664999-VII-720.8.1/11/KC, RPO-668208-VII-720.6/11/KC, RPO-672816-VII-720.8.1/11/JJ.

Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformował Rzecznika, iż stosowana przez sędziów rodzinnych praktyka bezterminowego umieszczania nieletnich w policyjnych izbach dziecka - w oczekiwaniu na miejsce w odpowiedniej placówce dla nieletnich jest efektem nie określenia przez ustawodawcę w u.p.n. maksymalnego czasu pobytu w policyjnej izbie dziecka nieletniego, wobec którego w terminie 72 godzin od chwili zatrzymania zapadło postanowienie o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub w innej placówce wymienionej w art. 40 § 6 ust. 4 ustawy. W praktyce, w orzeczeniach sądowych kończących postępowanie w sprawie nieletniego sprawcy czynu karalnego, sąd zazwyczaj stwierdza, że do czasu znalezienia miejsca w orzeczonej placówce, nieletni będzie przebywać w policyjnej izbie dziecka. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wskazał, że przyczyną takiego stanu rzeczy jest niewystarczająca liczba miejsc we wskazanych placówkach, nieadekwatna do liczby wydawanych przez sąd postanowień. Sytuacja ta stanowi niezależną od Policji przeszkodę w możliwości natychmiastowej realizacji postanowienia sądu.

Minister Sprawiedliwości z kolei wyjaśnił, że przyczyną wskazanego problemu nie jest z pewnością oczekiwanie na skierowanie nieletniego do schroniska dla nieletnich. Od około trzech lat wykorzystanie miejsc w schroniskach spada i obecnie utrzymuje się na poziomie 70%. Obecnie w osiemnastu schroniskach dla nieletnich, w tym dziesięciu prowadzonych łącznie z zakładami poprawczymi, Ministerstwo Sprawiedliwości dysponuje 626 miejscami, w tym 60 dla dziewcząt. Na dzień 24 czerwca 2011 roku wykorzystanie miejsc w schroniskach dla nieletnich kształtowało się na poziomie - 402 osoby, w tym 38 dziewcząt. Taka sytuacja umożliwia Okręgowym Zespołom Nadzoru Pedagogicznego (OZNP) natychmiastowe wystawianie nieletnim skierowań do schronisk bezpośrednio po wpłynięciu wniosku i stosownej dokumentacji. Minister Sprawiedliwości podkreślił, że pojawiające się przypadki przedłużających się pobytów nieletnich w policyjnych izbach dziecka nie mają swojego źródła w podległym mu systemie kierowania do schronisk. Przyczyną tego stanu rzeczy nie jest również brak miejsc w schroniskach.

Mając na uwadze powyższe, kwestia długich pobytów nieletnich w PID nadal pozostaje w zainteresowaniu Krajowego Mechanizmu Prewencji. Obserwując skalę problemu oraz wynikające z niego zagrożenia dla nieletnich zatrzymywanych w PID, Krajowy Mechanizm Prewencji stoi na stanowisku, iż należy pilnie podjąć wszelkie

możliwe działania, aby pobyt dziecka w tego typu miejscu był jak najkrótszy. Podobne zalecenia każdorazowo formułuje Europejski Komitet ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu oraz Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT) podczas wizytacji polskich jednostek. W sprawozdaniach dla polskiego rządu z wizyt zarówno w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.), CPT (2005)3], jak również w 2009 r. [(Rada Europy, Strasburg, 12.07.2011 r.), CPT/(2011) 20] zalecił, aby władze polskie zrobiły wszystko w celu zapewnienia przestrzegania w praktyce przepisów prawnych podczas pobytu dzieci w policyjnych izbach dziecka.

Zdaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji, pierwszym krokiem do realizacji tego postulatu jest systematyczne monitorowanie czasu pobytu nieletniego w PID przez kierowników poszczególnych jednostek. W związku z powyższym zwracam się do Pana Komendanta z prośbą o rozważenie propozycji Krajowego Mechanizmu Prewencji, dotyczącej wprowadzenia w policyjnych izbach dziecka praktyki informowania przez kierowników izb sądu rodzinnego, na polecenie którego nieletni przebywa w PID, o upływającym lub zbyt długim terminie pobytu oraz wspólnego ustalenia sposobów dalszego postępowania z nieletnim. Informacja na ten temat powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w dokumentacji jednostki. W ocenie Mechanizmu, takie działania będą wyrazem czynnej postawy kierowników izb wobec przedłużających się pobytów nieletnich w tego typu placówkach.

W kwestii praktyki zapoznawania osób zatrzymanych z regulaminem pobytu w PdOZ Rzecznik zwrócił się do Pana Komendanta pismem z dnia 12 maja br., w którym wyraził swoje zastrzeżenia dotyczące pozorności zapoznawania osób umieszczanych w PdOZ z treścią Regulaminu. Podkreślił, iż osoby zatrzymane często nie znają przysługujących im praw i obowiązków. W związku z tym Rzecznik zaproponował rozwiązanie tego problemu w postaci powieszenia informacji dotyczących uprawnień zatrzymanych i reguł ich pobytu w jednostce wewnątrz pokoi, w których przebywają osoby zatrzymane. W odpowiedzi Dyrektor Biura Prewencji Komendy Głównej Policji poinformował, iż umieszczanie regulaminu pobytu wewnątrz pokoi, w których przebywają osoby zatrzymane lub doprowadzone w celu wytrzeźwienia, mogłoby mieć wpływ na wzrost liczby wydarzeń nadzwyczajnych. Osoby umieszczone w pokojach mogą bowiem

² RPO-668208-VII-720.6/11/KC

wykorzystać, zarówno kartki regulaminu, jak i elementy przedmiotów zabezpieczających lub mocujących regulamin do dokonania samookaleczenia.

Przedstawione stanowisko budzi wątpliwości. Zgodnie obowiązującymi przepisami [§ 11 ust. 1 pkt 7 i 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie pomieszczeń w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2008 r. Nr 192, poz. 1187)] osoby zatrzymane mają prawo korzystania z prasy oraz posiadania jej w pokoju. Udostępnienie zatrzymanym gazet (kartek papieru) nie jest zatem postrzegane jako czynnik mogący mieć wpływ na wzrost wydarzeń nadzwyczajnych.

Mając na uwadze powyższe, uprzejmie proszę o przedstawienie liczby i opisu wypadków nadzwyczajnych związanych z użyciem kartek papieru przez osoby zatrzymane w PdOZ, celem zweryfikowania faktycznego zagrożenia jakie może stworzyć w ocenie Pana Komendanta wywieszenie lub udostępnienie regulaminu zatrzymanym.

Na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 z późn. zm.) uprzejmie proszę Pana Komendanta o zajęcie stanowiska w przedmiotowych sprawach i przekazanie stosownych informacji.

Z poważaniem

